

Câteva fragmente din „Profanări”, de Giorgio Agamben

written by Redactia Marginalia | December 25, 2020

„Ziua judecății

Ce anume mă fascinează și mă vrăjește în fotografiile pe care le iubesc? Cred că e vorba pur și simplu de asta: fotografia este, pentru mine, locul Judecății Universale, ea reprezintă lumea așa cum apare în ultima zi, în Ziua Mâniei. Nu e, desigur, o chestiune de subiect, nu vreau să spun că fotografiile pe care le iubesc sunt acelea care reprezintă ceva grav, serios sau chiar tragic. Nu, fotografia poate să afișeze un chip, un obiect, un eveniment oarecare. (...) Cunoașteți, cu siguranță, celebrul dagherotip al Boulevard du Temple, care e considerat a fi prima fotografie în care apare o figură umană. Boulevard-ul ar fi trebuit să fie plini de oameni și de trăsură, și totuși, întrucât aparatele din epocă aveau nevoie de un timp de expunere extrem de lung, din toată această masă în mișcare nu se vede absolut nimic. Nimic, în afară de o mică siluetă întunecată pe trotuar, în partea stânga de jos a fotografiei. E vorba de un bărbat care aștepta să i se lustruiască cizmele și care a rămas, astfel, imobil suficient de mult timp, cu gamba abia ridicată pentru a-și ține piciorul pe suportul lustragiului. N-aș putea să găsesc o imagine mai adecvată a Judecății Universale. Mulțimea de oameni – mai mult, întreaga omenire – este prezentă, dar nu se vede, pentru că judecata privește o singură persoană, o singură viață: anume aceea, și nu alta. Și în ce mod acea viață, acea persoană a fost surprinsă, imobilizată, immortalizată? (...) În clipa supremă, omul, oricare om, este consemnat pentru totdeauna gestului său cel mai infim și cotidian.”

„Genius

Românii îi ziceau Genius zeului sub tutela căruia fiecare este plasat în momentul nașterii. (...) Însă acest zeu extrem de intim și personal este, în același timp, ceea ce în noi e mai impersonal, personificarea a ceea ce, în

noi, ne depășește și excede. (...) A înțelege concepția omului implicită în Genius înseamnă a înțelege că omul nu este doar Eu și conștiința individuală, ci că, de la naștere până la moarte, el conviețuiește mai degrabă cu un element impersonal și preindividual. Omul este, cu alte cuvinte, o ființă unică cu două faze, care rezultă din complicata dialectică dintre o parte nu (încă) individuală și trăită și o parte deja marcată de soartă și de experiența individuală.

Cu timpul Genius se dedublează și începe să capete o coloratură etică. Izvoarele, poate sub influența temei grecești a celor doi demoni din fiecare om, vorbesc de un geniu bun și de un geniu rău. Horațiu, probabil pe bună dreptate, sugerează că ar fi vorba de un singur Genius, care e însă schimbător, când candid, când tenebros, când înțelept, când depravat. Dacă ne uităm mai atent, asta înseamnă că cel care se schimbă nu e Genius, ci relația noastră cu el, care din luminoasă și clară devine opacă și întunecată.”

„Cele mai frumoase șase minute din istoria cinematografului

Sancho Panza intră într-un cinema dintr-un oraș de provincie. Îl caută pe Don Quijote, pe care îl găsește stând deoparte și fixând ecranul. (...) Proiecția a început, e un film în costume de epocă, pe ecran aleargă cavaleri în armuri, la un moment dat apare o femeie în pericol. Dintr-o dată, Don Quijote se ridică în picioare, se precipită către ecran și începe să sfâșie pânza. Pe ecran se mai văd încă femeia și cavalerii, dar gaura neagra deschisă de Don Quijote se lărgeste tot mai tare, devoră implacabil imaginile. (...) Ce trebuie să facem cu imaginațiile noastre? Să le iubim, să credem în ele, să le falsificăm? Dar abia atunci când, în final, ele se dezvăluie a fi goale, neîmplinite, când își arată nimicul din care au fost făcute, doar atunci putem plăti prețul adevărului lor, înțelege că Dulcinea – pe care am salvat-o – nu ne poate iubi.”

Giorgio Agamben, *Profanări*, trad. Alex Cistelecan, Editura Tact, Cluj-Napoca, 2010.